

PRED ZAKLJUČKOM RAZPRAVE O JUŽNOTIROLSKEM VPRAŠANJU

AVSTRIJA NI NAŠLA POLNEGA RAZUMEVANJA ZA SVOJE ZAHTEVE

Predlog avstrijske vlade, naj o vprašanju južnotirolske manjšine v Italiji razpravljajo in sklepa politični odbor Organizacije združenih narodov, je naletel pri večini držav članic na odpor. Avstrijska želja je dokončno propadla, ko so podali svoje izjave predstavniki Združene arabske republike, Indije, Jugoslavije, Mehike, Libanona, Yemena in Uruguaya.

Daljši govor je imel zlasti indijski delegat Krishna Menon, ki je zagovarjal stališče, naj Avstrija in Italija ponovno obnovita neposredna pogajanja ter na ta način skušata rešiti vsa sporna vprašanja. V govoru je tudi omenil prijateljsko rešitev, ki

sta jo o tržaškem vprašanju leta 1954 dosegli Italija in Jugoslavija. Pri tem je Krishna Menon dodal, da je bila s členom 5 sporazuma zaščiten tudi slovenska manjšina na Tržaškem.

Jugoslovanski zastopnik je tudi zagovarjal mnenje, naj vprašanje avstrijske manjšine rešita prizadeti državi z medsebojnimi razgovori, a je obenem priznal, da imajo Združeni narodi vso pravico proučevati tudi manjšinske probleme. **Pri tem je izrazil upanje, da bo dunajska vlada reševala vprašanje slovenske manjšine na Koroškem prav tako, kakor želi, da bi se dosegle vse pravice za južne Tirolce.**

Mehiški zastopnik je pa jasno predlagal, naj se obnovijo dvostranska pogajanja, pri čemer bi moral posredovati glavni tajnik Združenih narodov Dag Hammarskjöld. Ta pogajanja pa naj se prično, kakor hitro se zaključijo razprava pred političnim odborom OZN.

Spričo takšnega poteka razprave so avstrijski zastopniki v stekleni palači pripravili nov predlog. Avstrija je pripravljena takoj obnoviti pogajanja z rimsko vlado, da se popolnoma izvede pariški dogovor iz leta 1946, ki sta ga sklenila Gruber in De Gasperi za varstvo avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem. Pri pogajanjih pa bi moral sodelovati glavni tajnik OZN Hammarskjöld ali njegov namestnik. Avstrija pa zahteva tudi jamstvo, da ostane južnotirolsko vprašanje še vedno na dnevnem redu Organizacije združenih narodov, če

bi se pogajanja med prizadetima državama razbila. Avstrijci nadalje odločno odklanjajo predlog, da bi se zadeva Južne Tirolske predala v razsojo mednarodnemu razsodišču v Haagu.

Avstrijski zunanji minister Kreisky je upal, da bo njegov novi predlog naletel na bolj poslušna ušesa. V torek zvečer je pred političnim odborom zagovarjal svoje novo stališče. Poudaril je, da Avstrija priznava veljavnost Gruber - De Gasperijevega sporazuma, a je hkrati pripomnil, da se vprašanje lahko še vedno najhitreje reši, če Italija da bocenski pokrajini takšno avtonomijo, kakršno uživa n. pr. Sicilija.

Avstrijskemu zunanjemu ministru je brž odgovoril vodja italijanskega odposlanstva Martino. Ta je dejal, da je posredovanje glavnega tajnika Združenih narodov nepotrebno; hkrati je ugovarjal avstrijski zahtevi, da naj ostane južnotirolsko vprašanje še vedno na dnevnem redu OZN. Martino je v ostalem zagovarjal staro italijansko stališče, naj se takoj obnovita pogajanja med Italijo in Avstrijo, toda če bi ta ne privedla do zaključkov, naj prevzame zadevo v dokončno rešitev mednarodno razsodišče v Haagu.

Za dvostranska pogajanja sta se torej izrekli obe državi. Razlika obstoji pa v tem: medtem ko Avstrija pravi, da bi se vprašanje južnotirolske manjšine moralo vrniti pred Združene narode, če bi se pogajanja izjalovila, Italijani čvrsto vztrajajo na stali-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Protest SKSZ in SNS

Dne 25. oktobra tega leta sta se sestali vodstvi Slov. kršč. soc. zveze in Skupine neodvisnih Slovencev v Trstu ter razpravljali med drugim o zadnjih ukrepih krajevnih upravnih oblastev, ki ponovno kršijo osnovne narodne pravice slovenske manjšine, in sicer:

1. Z odlokom z dne 24. okt. 1960 je vladni generalni komisar dr. Palamara prepovedal zborovanje na Velikem trgu v Trstu samo zato, ker bi na njem moral govoriti nekaj besed v slovenskem jeziku;

2. Te dni so bili v vseh občinah Tržaškega ozemlja razobešeni lepaki v slovenskem jeziku z imeni kandidatov za občinske in pokrajinske volitve. Oseba imena slovenskih kandidatov so bila na ukaz oblastev tiskana v italijanski obliki.

Vodstvi obeh organizacij najodločneje protestirata proti takim diskriminacijskim ukrepom, ki so v kričečem nasprotju z ustavo, londonskim sporazumom in deklaracijo o človeških pravicah.

Organizaciji ob tej priliki ponovno ugotavljata, kako je nujno potrebno, da se končno prično izvajati vsa določila londonskega sporazuma in njegovega Posebnega statuta ter zlasti člen, ki prepoveduje širjenje narodnostne mržnje.

Sklicevanje vladnega generalnega komisarja na možnost neredov zaradi dvojezičnih zborovanj bi bilo namreč nesmiselno, če bi se vsa določila londonskega sporazuma pričela izvajati že od vsega početka.

SKSZ in SNS

Petnajstletnica Organizacije Združenih narodov

V ponedeljek, 24. oktobra, se je po vsem kulturnem svetu obhajal spominski dan ustanovitve Organizacije Združenih narodov. Petnajst let je že minulo, odkar je bila v San Franciscu v Kaliforniji ustanovljena ta izredno pomembna organizacija za svetovni mir. Ustanovni dan je sicer 26. junij 1945, ko je OZN dobila pristanek štirih velikih držav: Amerike, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Kitajske. Spominski dan je pa določen na 24. oktober. Polagoma so začele pristopati k tej vrhunski mednarodni organizaciji tudi druge države. Italija je bila sprejeta 14. decembra 1955. Število vseh članic Organizacije Združenih narodov znaša danes 99.

Glavni tajnik Dag Hammarskjöld je ob petnajsti obletnici izdal posebno poslanico, v kateri poudarja, da predstavljajo Združeni narodi organizacijo, ki zajema že ves svet. Kljub različnim pomanjkljivostim, je OZN prepredila že marsikateri oboroženi

spor. Že samo to dejstvo opravičuje njen obstoj. Še večji je pa psihološki pomen, ker obstoj in delo Združenih narodov krepi občjo zavest vzajemnosti med narodi.

Ob petnajstletnici Organizacije Združenih narodov je jugoslovanski predsednik Tito izjavil, da polaga vse miroljubno človeštvo največje upanje v to organizacijo. »Kljub marsikaterim zamudam in pomanjkljivostim — je nadaljeval — je OZN pokazala zanesljivo pot za mirne odnose med narodi in državami«. Težko vzdušje, ki je nastalo zaradi nesporazuma med največjima svetovnima velesilama, zahteva najodločnejše korake za sestaneke zastopnikov obeh sil, ki naj ohrani mir in načela ustanovne listine Združenih narodov. Tito je označil kot največjo oviro za mir prav vprašanje razorožitve, od katerega je odvisna usoda človeštva. Jugoslavija bo še nadalje delovala za popolno razorožitev.

RADIO TRST A

NEDELJA, 30. oktobra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Kastorček«, pravljica (Karel Sirok), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — kronika tedna v Trstu; 15.20 Vaški kvintet; 17.40 Operne arije in dueti; 18.00 Turistični razgledi; 19.00 Nedeljski vestnik; 19.15 Operetna fantazija; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Kteri imajo prav hude žene, jim pod streho toča bije«, zbrala Marija Tomazin; 22.00 Nedelja v športu.

PONEDELJEK, 31. oktobra, ob: 18.00 Znani sodobniki: »Filozof in zgodovinar Salvador de Madariaga«; 18.30 Nastopajo mladi solisti: čelist Mario Blason in pianist Alessandro Costantinides — Boccherini: Sonata v G-duru, Fauré: Après un rêve, Rubinstein: Melodija op. 3 št. 1, Senaillé: Sarabanda in Allemanda; 19.00 Znanost in tehnika — Mario Kalin: »Električni pojavi na tekstilnih vlaknih«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Puccini: »Madame Butterfly«, opera v treh dejanjih. Približno ob 22.15 »Nove knjige in izdaje«.

TOREK, 1. novembra, ob: 8.30 Iz jugoslovanske folklore; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 15.30 Haendel: »Mesija«, oratorij za soliste, zbor, čembalo in orkester, II. del; 17.30 Novela — Ivan Cankar: »Večerna molitev«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 »Moja ura bo prišla... morebiti že nocoj« — v spomin našim rajnim (J. Peterlin); 21.30 Koncert klarinetista Giorgia Brezigarja, pri klavirju Bruno Bidussi — Reger: Sonata za klarinet in klavir, op. 107; 22.00 Znamenita dela starega veka — Miran Pavlin: »Palače stare Mehike«.

SREDA, 2. novembra, ob: 17.20 Crnske duhovne pesmi; 18.00 Bizantinska Istra — Jadran Ferluga: »Vojaška organizacija — zaključek«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 »Kajnov angel varuh«, drama v treh dej. (Luigi Santucci - M. Jevnikar), igrajo člani RO.

CETRTEK, 3. novembra, ob: 8.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Oddaja za najmlajše: »Trije godci«, pravljica (Ivan Maticič), igrajo člani RO; 15.30 »Zgodbe zdravnika Muznika«, radijska igra v dveh delih (Ivan Pregelj), igrajo člani RO; 18.00 Radijska univerza — Rafko Dolhar: Nekaj o kemoterapiji: »Sistematika in genialnost«; 19.00 Sirimo obzorja — Umetnost naših cerkva: »Cerkev na Repentabru«. Približno ob 21.30 »Književnost« — Zadnje knjige iz zbirke Zbrana dela slovenskih književnikov (M. Jevnikar). Približno ob 22.10 »Umetnost« — Miran Pavlin: »Francesco del Cossa, slikar ferrarskih fresk mesecev«.

PETEK, 4. novembra, ob: 10.00 Izbrane strani iz literature o prvi svetovni vojni (Josip Tavčar); 15.00 Folklorni ansambli; 15.30 »Knez Homburški«, drama v petih dej. (Henrich von Kleist - Fr. Jeza), igrajo člani RO; 18.00 Etnografski zapiski — Vili Hajdnik: »Pleme Antandroy na Madagaskarju«; 19.00 Sola in vzgoja — Iv. Teuerschuh: »Kako različno sprejemajo starši uspehe in neuspehe svojih otrok«; 21.00 Umetnost, književnost in prireditve v Trstu; 21.20 Koncert operne glasbe; 22.00 Obletnica tedna — Jože Seražin: »Združevanje Italije pred 100 leti«; 22.15 Italijanska povojna glasba — Pripravil Boris Porena: »Nova glasba v Rimu: Mario Zafred in Vieri Tosatti«.

SOBOTA, 5. novembra, ob: 13.30 Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 15.30 »Dolga pot strahu«, radijska igra (Luciano Cirri - Mirko Javornik), igrajo člani RO; 18.00 Po davnih cestah — Franc Orožen: »Ceste in mostovi v Nemčiji«; 18.30 Bizet: »Arležanka«, suita št. 2 in »Otroške igre«, suita op. 22; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 19.20 Festival pesmi — Opatija 1960; 20.40 Vokalni kvintet »Zarja«; 21.00 Pesem, ples in šala vmes.

TEDENSKI KOLEDARČEK

30. oktobra, **nedelja**: Alfonz, Sonja
31. oktobra, **ponedeljek**: Lucila
1. novembra, **torek**: vsi sveti
2. novembra, **sreda**: vernih duš dan
3. novembra, **četrtek**: Just
4. novembra, **petek**: Karel
5. novembra, **sobota**: Zahar, Emerik

NOVICE**Za slovensko šolstvo**

Vse slovenske politične in kulturne organizacije s Tržaškega, iz Goriške in Beneške Slovenije ter tiste politične stranke, ki imajo med svojimi člani tudi Slovence, so v sredo odposlale predsedniku vlade Fanfaniju skupno spomenico, v kateri je obrazloženo stališče, ki ga vsa naša slovenska manjšina zavzema glede na vladni zakonski načrt za uzakonitev slovenskega šolstva.

O spomenici bomo obširneje pisali v eni prihodnjih števil, vendar že danes lahko sporočamo javnosti, da vse omenjene organizacije zahtevajo, naj se ustanovijo ter uzakonijo slovenske šole v vseh krajih, kjer bivajo Slovenci, se pravi tudi v videmski pokrajini.

Papež po televiziji

V soboto zvečer je sv. oče govoril po televiziji katoliškemu svetu. To je že tretjič, da je dovolil televiziji, da oddaja njegovo podobo in glas iz njegove pisarne. Najprej je Janez XXIII. nekaj časa stal pri velikanskem zemljevidu, kjer so vrisane katoliške škofije in misijonska okrožja. Nato je sedel k pisalniku in ko si je nadel očala, je začel brati govor o misijonih. Govor so posneli tudi na plošče v raznih jezikih.

Te dni so iz Vatikana razposlali tudi vabila za prvo skupno sejo vseh članov komisij za vesoljni cerkveni zbor. Seja bo 14. novembra v Vatikanu. Vseh članov komisij je 558. Prvo generalno skupščino bo vodil papež sam.

Dovolj za konec

Pri Združenih narodih razpravljajo o razorožitvi, v vojnih skladiščih se pa grmadijo kupi novega atomskega orožja. Združene države in Sovjetska zveza tekmujeta, kdo ga ima več. Ameriški znanstvenik in Nobelov nagrajenec dr. Linus Pauling je preračunal, da Združene države z mirnim srcem lahko ustavijo izdelovanje novih jedrskih bomb, ker jih imajo že šestdesetkrat več, kot jih je potrebno za uničenje vse Sovjetske zveze; potrebnih je namreč le tristo. Ne ve pa Pauling povedati, koliko jih ima pripravljenih Sovjetska zveza. Menda dovolj, da druga drugo zmrvita v prah in pepel.

Saj ni potrebno

Na svetu imamo že vse mogoče vrste prvenstev. Marsikatero je prav gotovo docela nepotrebno za razvoj kulture in človeštva. Med take spada na primer, kdo vzdrži več ur ali dni, če pleše ali razbija po bobnu. K takim prvenstvom šteje tudi nepretirano igranje na klavir. Doslej je veljala za svetovni rekord vztrajnost 900 ur neprestanega brenkanja na klavir. Nemeč Heinz Arntz pa namerava to prvenstvo potolči. Doslej razbija po klavirju že 14 dni brez prenehanja. Hrano mu vlivajo v usta, pokadi pa po sto cigaret na dan. Kaj bo nazadnje imel od vsega tega?

Tujski promet

Letošnje leto je pomenilo za dotek turistov v Italijo po eni strani strah, da jih ne bo, po drugi plati pa upanje na velike dobičke. Strah za padec tujškega prometa je bil upravičen zaradi trenj z Avstrijo. Bili so se, da ne bo iz teh dežel nič turistov. Po drugi strani so pa italijanski gospodarstveniki računali na večji obisk pri olimpiadah.

Uresničilo pa se ni ne eno ne drugo. Strah in up sta si držala ravnotežje. V lanskih mesecih do oktobra je obiskalo Italijo pet in pol milijona tujcev, letos pet milijonov 800 tisoč; le osem odstotkov več. Prihodnje leto se boje, da bo tujski promet še nižji.

Afriške konference

Voditelji novih afriških držav se živahno zbirajo k sestankom, ki naj odločijo o njih bodoči politični podobi. Opaža pa se, da so težnje vzhodnoafriških dežel drugačne od tistih zapadne Afrike.

Vodilne osebnosti iz Vzhodne in Osrednje Afrike so se zbrale na posvet v mestu Mbale v Ugandi. Za predsednika konference in vodjo vseafriškega svobodnega gibanja so izvolili predstavnika Ugande. Odposlanci, med katerimi sedita tudi dva zastopnika Kasawubuja iz Konga, razpravljajo o vzhodnoafriški zvezi. Na dnevnem redu so pa tudi vprašanja o položaju Južne Afrike in o sklicanju skupnega zborovanja vseh afriških narodov.

V ponedeljek pa se bodo zbrali na posvet v Abidjanu na Slonokoščeni obali odposlanci zahodnih afriških držav. Kot glavno vprašanje je postavljena na dnevni red Alžirija. Kot se vidi, hočejo Afričani svoje zadeve sami urejevati.

Avstrija ni našla polnega razumevanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

šču, naj v tem primeru izreče zadnjo besedo rzsodišče v Haagu. Če bo zmagalo avstrijsko stališče, bo južnotirolsko vprašanje ohranilo politični pečat, drugače pa bo zadeva imela zgolj pravno osnovo.

Omeniti je treba, da zagovarjajo italijansko stališče, čeprav v nekoliko manj izraziti obliki, tudi južnoameriške države, razen Kube, ki je edina od vseh članic OZN doslej povsem podprla prve zahteve in predloge avstrijske vlade.

Iz zgornjega pregleda o poteku razprave o južnotirolskem vprašanju pred Združenimi narodi izhaja, da Avstrija ni našla razumevanja za svoje predloge. Vzroki za ta neuspeh so lahko različni. Po našem mnenju igra važno vlogo tudi naslednje: Avstrija terja za svojo manjšino v sosedni državi to, kar odreka manjšinam v svoji državi. To resnico je protiaustrijska propaganda najbrž znala spretno prikazati svetovni javnosti.

Dvostransko razumevanje pravičnosti avstrijske vlade je torej škodovalo njenim lastnim ljudem.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29477

O šolskih učbenikih

Ob začetku vsakega šolskega leta se povišuje zlasti v mnogoštevilnih družinah pravi poplah. Kje vzeti iz ozko odmerjenega družinskega proračuna denar za vsako leto menjajoče se šolske knjige in potrebščine. Za nekatere razrede srednjih šol stanejo vsi potrebni učbeniki tudi do 30.000 lir. Založbe neprestano višajo cene tudi starim izdajam. Starši, pa tudi šolska oblastva, so že večkrat opozarjali na preveliko breme za družine in na prevelike dobičke knjigotržcev. Prosvetni ministri, ki se pri nas tako pogosto menjujejo, so izdali sicer nekaj okrožnic, naj se ne vpeljuje vsako leto nove knjige, a vse je ostalo pri starem. Ta teden pa se je prosvetni minister Bosco le zganil in je ukazal ustanoviti posebno komisijo, ki bo proučevala izbor vsakoletnih učbenikov, znižanje njih cene in pa, kar je še najbolj važno, kako bi šole mogle nuditi revnim učencem šolske knjige zastoj.

Prav ta zadnja točka nas najbolj zanima, ker je na slovenskih šolah največ di-

jakov iz manj premožnih družin. Pri vprašanju učbenikov za slovenske šole moramo na žalost ugotoviti, da se višja šolska oblast prav malo zanima za izdajo slovenskih učbenikov. V Trstu sicer obstaja neka komisija s tako nalogo. Iz dosedanje izkušnje pa vemo, da je razpisala natečaj le za nekaj učbenikov.

Oblastva bi morala že enkrat poskrbeti in podpreti, da pridejo vse slovenske šole v republiko do enotnih učbenikov, sestavljenih po zrelih pedagoških vidikih. Doslej si morajo zlasti profesorji na srednjih šolah pomagati s skripti ali celo samo z zapiski, na vsaki šoli po svoje, kar gotovo ne pripomore k učnemu uspehu. Komisije za presojo učbenikov bi morale biti sestavljene iz tržaških in goriških slovenskih šolnikov; odobrene knjige bi morali vpeljati na tržaške in goriške slovenske šole in kjer bodo še ustanovljene.

Ko že minister govori o učbenikih, prosimo, naj se spomni tudi na slovenske šole. Kakor je za naš šolski razvoj velevažna in temeljna potreba pravične zakonitve, tako je tudi važno in potrebno poskrbeti za enotne, tiskane in dobre učbenike za vse vrste naših šol.

Krvnik čaka na obsodbo

Znani nacistični rabelj Adolf Eichmann, katerega so ujeli v Argentini in ki sedaj čaka v Izraelu na obsodbo, se pripravlja na obrambo. Njegova družina je zbrala za obrambo že 12 milijonov lir. Brez dvoma je dala te milijone na razpolago tajna hitlerjanska organizacija, ki ima razpredene mreže po vsem svetu. V Tel-Aviv je že prišel tudi nemški odvetnik Robert Servatius, ki je branil esesovske krvnike na procesu v Nürnbergu. Odvetnik pa si še pomišlja, ali bi sprejel obrambo Eichmanna, ki je vpeljal plinske peči v taboriščih ter ima na vesti do šest milijonov mrtvih Židov. Jetnik piše sedaj v ječi svoja priznanja. Popisal je že 1500 strani in izdaja mnoge osebe, ki so danes na vodilnih mestih v Nemčiji. Sebe ne bo rešil; razglašil pa bo vso grozoto šovinističnih in rasiističnih veljakov iz Hitlerjevih časov.

Gradnja najdaljšega predora na svetu

Od dveh strani, iz Francije in iz Italije so naskočili najvišjo goro v Evropi Montblanc, ki sega 4.810 metrov visoko v oblake. Skupine po 250 mož so se zarile v boke alpskega velikana, da bi predrle skozi njegovo osrčje najdaljši predor na svetu. Gora se brani in bobni kot orjak, ki hrope pred padcem.

Z vsemi mogočimi modernimi pripravami so italijanski rudarji začeli vrtati v vznožju. Vsako uro se zagrizajo komaj po 35 centimetrov daleč v skalno osrčje. Delo je sprva še srečno napredovalo v visokem rovu, polnem dima, prahu, teme in — strahu.

Da, tudi strahu. Pri dveh kilometrih predora so že bili. Sproti spodzidavajo rov z

Delo mešane komisije

V četrtek prejšnjega tedna se je slovesno zaključilo 9. zasedanje italijansko-jugoslovanske komisije, ustanovljene v zvezi z videmskim sporazumom o obmejnem prometu.

Ob zaključku del sta kratko spregovorila predsednika obeh odposlanstev, in sicer dr. Karel Forte ter dr. Fenzi. Ta je med drugim izjavil, da obe delegaciji prešinja odločna volja, da ugodita željam in potrebam obmejnega prebivalstva.

Vredno je zabeležiti tudi izjavo predsednika jugoslovanske delegacije, da je videmski sporazum omogočil obema narodnima manjšinama, da odigrata važno vlogo v sporazumevanju med državami.

Iz zaključnega poročila naj navedemo samo to, da je bilo od dneva, ko je bil sporazum podpisan, do danes skupno 30.007.612 prehodov; od 11. aprila do 31. avgusta t. l. so jugoslovanska oblastva dostavila v vidiranje 118.933, italijanska oblastva pa 180.843 prepustnic. Na pravkar zaključenem zasedanju pa so sprejeli nove olajšave v avtobusnem in pomorskem prometu ter olajšave v prometu z motornimi vozili.

jeklenimi mrežami in dva metra debelo cementno oblogo, da se gorski skladi ne zrušijo na glave malih človeških črvičkov, ki rijejo v drobovje gora. Pri dveh kilometrih je prednja straža 25 mož zaslišala grozljivo bučanje in bobnenje iz neznanih globin. Rudarji z belimi čeladami in s še bolj bledimi obrazi so bežali proti izhodu. Grmenje in hropenje gorskega orjaka jih je preganjalo in podilo na svetlo.

»Gora se brani, se upira kot živa«, je modroval izkušen, star miner, ki je zadnji prisopihal iz temnega rova. Svetilke so ugasnile.

Bobnenje je v temnih votlinah odmevalo, jenjavalo in nazadnje popolnoma utihnilo. Strokovnjaki so si spet upali v osrčje pod tisočmeterske gorske plasti. Oboki so vzdržali. Preiskovali so stene in ugotovili, da so se premaknile v trupu Montblanca ogromne plasti zemlje in v premikih stokale in bučale.

Delavci so se spet zažrli v drobovje pečin. Pri delu jih pa vedno spremlja stara rudarska modrost, da terja vsak kilometer gore po eno smrtno žrtev. Res je bilo tako! Prvo žrtev si je gora zbrala v petdesetletnem Petru Mavriju, doma prav nekje v Beneški Sloveniji. Pri razstreljevanju ga je zasula velika skala. Delo se pa kljub grozi in smrti nadaljuje; 35 centimetrov na uro naprej pod skalnimi skladi. Francozi tekmujejo z Italijani. Sredi gore si bodo od obeh strani podali roke. Preračunano je, da bo predor končan v začetku leta 1962. Na žrtve ne računajo; le na pot skozi goro, ki bo skrajšala razdaljo med Parizom in Milanom za 313 kilometrov. Če bodo računi inženirjev točni in če ne bo gora zopet zabučala...

LOG POD MANGRTOM

S Tržaškega

Volilni boj v Devinu - Nabrežini

Čin. bolj se približujemo dnevu volitev, tem bolj se v devinsko-nabrežinski občini zaostruje volilna agitacija. Tako je bila že zadnjo nedeljo cela vrsta zborovanj, od katerih moramo omeniti zlasti tista v Šempolaju, Mavhinjah in Slivnem. V teh vaseh so namreč bili trije uspeli shodi za Občinsko listo. V Šempolaju sta govorila kandidata dr. Egon Floridan in Drago Legiša. Prvi je zborovalcem obrazložil vzroke, zaradi katerih so se vse slovenske sile v občini združile in sestavile enotno kandidatno listo. Ta lista je nastala zaradi posebnega narodnostnega položaja, v katerem se danes nahaja devinsko-nabrežinska občina. Raznarodovalni razvoj je že dosegel takšno stopnjo, da je našemu ljudstvu ogrožen narodni obstoj. Govornik je pri tem zlasti ostro napadel Krš. demokracijo, ki je glavni pobudnik raznarodovalnega dela v devinsko-nabrežinski občini. Dr. Rinaldini, nosilec liste KD — je dejal govornik — nima najmanjše moralne pravice dajati Slovincem nauke o demokraciji, dokler bo njegova stranka podpirala in zagovarjala raznarodovanje naše občine.

BARKOVLJE

Novi list je večkrat objavil pritožbe Bovedčanov o cesti, ki pelje od Tabra do Boveda. Ta pot je bila takrat za nekoliko večja vozila popolnoma neuporabna zaradi ožine pri Kuncih. Po dolgem času so cesto končno razširili in asfaltirali, tako da danes lahko prideš do srca Boveda z najtežjim tovornikom.

Bovedčani se dobro zavedajo, da so s to novo cesto mnogo pridobili. Prejšnja ozka cesta ni dovoljevala prihoda do Boveda ne avtu Rdečega križa, še manj pa širokemu avtu ognjegasev. Kaj bi se zgodilo takrat, če bi v Bovedu gorela hiša? Danes tega strahu ni več in avto Rdečega križa in oni ognjegasev prideta lahko do vsake bovedške hiše. S to novo cesto so pridobila na veljavi tudi bovedska zemljišča, kajti sedaj je omogočeno dovažanje materiala z najtežjimi kamioni, kar je bilo prej nemogoče.

Do tukaj je vse v redu in je pot do Ceneta v resnici lepa. Vsa druga slika pa se ti pokaže od Ceneta do Proseške ceste. Bovedčani se večkrat sprašujemo, ali je mogoče, da se pušča taka prometna cesta v takem nemaru? Posebno tisti del, ki gre od Čokov do Proseške ceste, je tako zaraščen na obeh straneh, da se ti zdi, kakor bi hodil po gorski stezi. Gosto zelenje, sestavljeno iz različnih plevelov je na nekaterih mestih nad poldrugi meter visoko in vsakokrat, ko greš mimo, se vprašaš, kaj da v tako dolgem času res ni šel po tej cesti kak občinski nameščeneč, ki bi opozoril odgovorni oddelek na magistratu, da je naravnost sramotno, da obstojijo v žrelu mesta take ceste, katere ne zavidajo najgrše gozdne ceste. Skrajni čas je, da se pot od Ceneta do Proseške ceste očisti, kar ni bilo storjenega že dolge in dolge mesece.

Drugi govornik pa je obširneje obravnaval politični in upravni program Občinske liste, ki smo ga objavili v zadnji številki našega lista. Dobro sta uspeli tudi zborovanji v Mavhinjah in Slivnem, kjer sta poleg že omenjenih govornikov nastopila še kandidata Josip Terčon in Abdon Visintin.

V nedeljo smo imeli priliko ugotoviti, kako je ljudstvo po vseh vaseh devinsko-nabrežinske občine zadovoljno, da je bila za bližnje občinske volitve sestavljena skupna kandidatna lista. Ljudje pozdravljajo enotni nastop, kajti le v tem vidijo poročstvo za zmago. To pa najbolj jezi naše zagrizene narodne nasprotnike, ki skušajo z raznimi intrigami in podtikanji to enotnost zrušiti. Prepričani pa naj bodo, da se jim to ne bo posrečilo.

SPORED VOLILNIH ZBOROVANJ ZA OBČINSKO LISTO

Petek, 28. oktobra: v Praprotu ob 18.30
in v Prečniku ob 19.30;

Sobota, 29. oktobra: v Medji vasi ob
18.30 in v Nabrežini (trg pred županstvom) ob 19.30;

Nedelja, 30. oktobra: v Štivanu ob 10.
uri; v Vižovljah ob 15. uri in v Devinu
ob 18. uri.

Čuden predsednik prosvetne organizacije

Prejeli smo:

Za življenje vsake narodne manjšine je delovanje prosvetnih društev zelo važno. Večkrat so te organizacije edini znak obstoja manjšine. To nam dokazuje naša preteklost, ko nam je večinski narod onemogočil vsako politično udejstvovanje, dopuščal pa, čeprav nerad, še nekaj časa kulturno delo.

Pod novo Italijo nam je sicer zagotovljena pravica do političnega uveljavljanja, vendar pa je jasno, da je tudi danes živahno prosvetno delo edino jamstvo za obstoj naše narodne manjšine. Delovanje vseh zamejskih prosvetnih društev pa mora biti usmerjeno v narodno obrambne namere in to vse dotlej, dokler ne bomo dosegli popolne enakopravnosti z večinskim narodom in uveljavili vseh naših narodnih pravic. Če pomislimo na to, potem res ne moremo razumeti tukajšnje »Slovenske prosvete«, da ima še danes za predsednika človeka, ki ne pozablja le na dolžnost, ki jo ima kot predsednik manjšinske kulturne organizacije, temveč celo na dolžnost, ki jo ima kot pripadnik slovenske narodne manjšine. Kdor namreč svojega otroka po lastni odločitvi prepusti vzgoji in vplivu tujega naroda, s tem v naših razmerah **prostovoljno** zataji svojo narodnost.

Res čuden predsednik — gospod Podobnik Jože!

Član Slov. prosvete

ZGONIK

V začetku tega meseca je bil za novega župnika zgoniške fare slovesno ustoličen dosedanji župni upravitelj g. Anton Princič. Župljani mu k imenovanju iskreno čestitamo ter želimo, naj Bog bogato blagoslovi njegovo delo.

Kot poročamo spodaj, bo naša mlada igralska družina v nedeljo nastopila na Kontovelu. Za njen nastop izven meja naše vasi in občine ji želimo obilo uspeha.

IGRALSKA SKUPINA IZ ZGONIKA

uprizori v nedeljo, 30. oktobra, ob 16.30 v
društveni dvorani na **Kontovelu** dramo
Z. Hudaless

»VRNITEV«

in komedijo A. P. Čehova

»SNUBAC«

Vljubno vabljeni!

Beneška Slovenija

ČESTITKE »MATAJURJU«

Glasilu Beneških Slovencev »Matajur« je začelo izhajati dne 3. oktobra 1950. Zaradi nenormalnih razmer v lastni deželi ni moglo izhajati v Vidmu, kot so njegovi izdajatelji srčno želeli. Zato so se zatekli v goriško tiskarno, čeprav bi videmska oblastva morala ukreniti vse potrebno, da bi se glasilu slovenskega prebivalstva v videmski pokrajini lahko svobodno tiskalo na njegovih domačih tleh. To bi bilo v čast treznim in miroljubnim Furlanom, medtem ko jim je prisiljeno izhajanje na goriških tleh bolj v sramoto.

Da 10. obletnico dostojno proslavi, je »Matajur« izdal slavnostno številko. V njej nudi pregled svojega 10-letnega dela ter objavlja program za bodočnost. Goriški Slovenci mu iz srca želimo, da bi med drugim za sedaj lahko postal vsaj tednik, čeprav bi bilo nujno potrebno, da bi glasilu Beneških Slovencev izhajalo vsaj dvakrat na teden. To pa zato, ker je tamkajšnja manjšina v narodnostnem pogledu najbolj preganjana manjšina v vsej Evropi. Poleg tega je tudi gospodarsko prehušo zanemarjena. In kar je za verne Beneške Slovence še najhuje, je dejstvo, da jih s pomočjo italijanskih in furlanskih duhovnikov načrtno raznaroduje tudi lastna Cerkev.

Čeprav se mi okoli Novega lista v idejnem oziru z Matajurjem v marsičem ne strinjamo, vendar ga smatramo za uspešno borbena glasilu za narodne pravice naših bratov in sester v Beneški Sloveniji. Zato mu k njegovi 10. obletnici iz srca čestitamo, da se je kljub kričavemu vsestranskemu nasprotovanju od strani njegovih nacionalističnih nasprotnikov v svojem ljudstvu zmagovito uveljavil, in mu želimo, da uspe zlasti tudi s svojimi programatičnimi novimi načrti med mnogoštevilnimi izseljenci svojega rodu.

K njegovi uveljavitvi je brez dvoma zlasti prispevalo tudi pestro urejevanje, ki gre od potrebnih načelnih člankov v italijanščini, do dopisov v domačem narečju in smotrne nege književne slovenščine v člankih in dopisih, ker le tako lahko zajame vse kroge svojih ljudi.

IZ STANDREŽA

Nad 100 izletnikov iz Standreža, Rupe in s Peči ter celo iz Steverjana se je predzadnjo nedeljo zbralo na našem trgu. Dva avtobusa sta jih odpeljala preko obmejnega prehoda pri Rdeči hiši do Plavi in čez Vrhovlje do Dobrovega, kamor so dospeli ob dveh popoldne. Izleta so se udeležili zlasti kmetovalci, med katerimi je bilo, kar je razveseljivo, veliko mladine. Glavni namen izletnikov je bil, da si ogledajo sobne naprave v vinski kleti na Dobrovem. Že prej so namreč vedeli, da doseže njena zmogljivost 450 vagonov vina in je največja klet v Jugoslaviji. Izlet je imel torej v glavnem poučni namen, saj je bilo med izletniki mnogo vinogradnikov, ki so si želeli to klet temeljito ogledati, da bi se nekaj koristnega naučili. Zato si vsakdo lahko predstavlja, kako je na izletnike porazno vplivala vest, ki so jo slišali iz ust upravnika kleti g. Simčiča, da je klet sedaj zaradi vrenja mošta za mesec dni zaprta. V Dobrovem se je predpreteklo nedeljo zbralo tudi veliko drugih izletnikov in tudi iz Ljubljane je došel en avtobus. Vsi ti so bili zelo razočarani, da niso mogli obiskati notranjosti kleti. Jezili pa so se na upravo, ki jim ni pravočasno sporočila, da je klet zaprta. Če bi to storila, bi izlet pač za en mesec preložili.

Tako pa ni izletnikom ostalo drugega, kot se zbrati v gostilni na gradu, kjer so fantje zapeli več pesmi.

Izletniki so se nato odpeljali do kulturnega doma v Desklah, kjer so se nekateri udeležili predstave drame »Vohunka«.

Končno sta avtobusa odložila izletnike pred veliko sodobno restavracijo in kavarno v Novi Gorici, od koder so se okoli 23. ure vrnili domov.

V soboto sta si v naši cerkvi obljubila večno zvestobo domačinka Jožica Makuc in Franjo Devetak iz Sovodenj. Prijatelji in znanci želimo novoporočencema obilo božjega blagoslova in zadovoljstva v novem življenju.

IZ SOVODENJ

Na redni seji v petek prejšnjega tedna je naš občinski svet najprej izvolil volilno komisijo ter odobril obračun za leto 1959.

Nato so občinski možje določili nagrado organistom in cerkovnikom v občini.

Predzadnjo soboto je županstvo oddalo na dražbi gradnjo občinskega vodovoda. Dela bo izvedlo podjetje »Cantiere Costruzioni in Cemento« iz Musile ob Piavi. Če bo lepo vreme, bodo v kratkem pričeli z deli in občani upamo, da bodo uspešno napredovala tako, da bo naš vodovod v prihodnjem letu že obratoval.

SLOVENSKI SADJARJI V VERONI

Od 8. do 10. oktobra so tudi mnogi slovenski sadjarji in vrtnarji razstavili svoje pridelke na 19. vsedrjavni razstavi v Veroni.

Jabolka in hruške so razstavili znani sadjarji iz Steverjana: Stanko Klanjšček, Anton Humar, Aleš Komjanc, Anton Štekar, Štefan Lango, Ivan Ciglič, Bruno Štekar, Anton Pintar in Ivana Muzič; samo jabolka pa so razstavili Valentin Juretič, Karel Gravner, uprava posestva baronice Tacco in Planišček.

Povrtnino pa so razstavili vrtnarji iz Standreža: Jožef Pavletič, Mirko Marvin in sestri Brajnik.

Pridelki naših in furlanskih razstavljalcev so vzbudili med strokovnjaki splošno pozornost in priznanje.

STEVERJAN

Poročilo o seji občinskega sveta, ki smo ga objavili zadnjič, moramo nekoliko izpopolniti. Za segrevanje občinskih in šolskih prostorov bodo nakupili 50 q drv po 1.250 lir za stot, županu so določili 8 tisoč lir nagrade. Za preglednike računov so bili določeni svetovalci: Slavko Štekar, Zdenko Terčič in Ignacij Maraž.

Dodati moramo, da je svet na seji, ki je bila predpreteklo soboto, odobril tudi spo-

Iz Goriške

razum z mestnim vodovodom o dobavi vode naši občini.

Hvale vredna sta zlasti sklepa, da bo občinska uprava postavljala pri nadaljnji elektrifikaciji namesto lesenih drogov betonske, kar je vsekako bolj gospodarsko, ker so ti zadnji trajnejši, čeprav stanejo nekoliko več. Prav tako važen je sklep o nakupu dveh radijskih sprejemnikov za šole, kar bo prav gotovo razveselilo šolarje in učitelje.

PEVMA

Mestna uprava je v naši vasi odstranila vse tri javne pipe, katerih se je posluževalo precej vaščanov, ker si niso še napeljali vodovoda v stanovanja. Sedaj si je pa morala večina vaščanov napeljati vodo v svoje hiše. Zato je naravno, da je danes potrošnja vode zelo narasla, saj morajo naše gospodinje doma priti tudi perilo, kar so prej opravile pri javnih pipah. Posledica tega je, da je na naših dvoriščih in ob cestnih jarkih sedaj mnogo vode, ker ni izpeljana kanalizacija, po kateri bi se lahko odtekala voda. Na dvoriščih in ob cestnih jarkih nastajajo luže, v katera se steka tudi razna umazanija. Te pa je treba na kakšen način vendar odstraniti, posebno še zaradi tega, ker se vedno bolj približuje zima in z njo tudi poledica, ki je vedno zelo nevarna zlasti za gospodinje in otroke.

V prejšnjih dopisih smo večkrat poudarili zlasti nujno potrebo po ureditvi pevmškega pokopališča in ureditvi odtočnega kanala ob naši cesti od cerkve do pošte. O teh in drugih perečih potrebah naše vasi, to je zlasti o okrepitvi razsvetljave v Pevmi in na Oslavju, o prepovedi odlaganja smeti v ul. Forte del Bosco ter o ureditvi mostička čez potok na stezi, ki pelje s pevmškega trga na polje, se bo moral v kratkem baviti tudi goriški mestni svet. O teh problemih je županu predložil pismeno vprašanje tudi svetovalec dr. Pizzul.

O potrebi rešitve omenjenih pevmskih vprašanj ne bomo umolknil, dokler ne bodo ugodno rešena.

IZ KRMINA

V predpreteklem tednu je imela goriška Trgovinska zbornica sejo na krminskem županstvu. Ob tej priliki so si odborniki omenjene ustanove ogledali v družbi župana dr. Godeasa tudi zemljišče, ki ga je naša mestna uprava odstopila Trgovinski zbornici, da na njem zgradi paviljon za stalno razstavo pohištva. Tudi načrt za novo zgradnjo je že pripravljen. Zato pričakujemo, da bodo z gradnjo paviljona v kratkem pričeli.

NOVA HIRALNICA

V začetku meseca so v Ločniku slovesno otvorili in blagoslovili prvi del nove mestne hiralnice. V doslej zgrajenih prostorih je mesta za 100 — 125 oseb; ko pa bo hiralnica dokončana, bo v njej lahko našlo zatočišče od 300 do 350 oseb. Otvoritvi je prisostvoval tudi senator Tessitori, ki je obljubil posredovanje, da se čimprej lahko dokončajo ostala dela pri hiralnici, ki bo ena najsodobnejših v Italiji.

Kanalška dolina

SVETE VIŠARJE

Na rožnovensko nedeljo so slovesno zaključili stalno božjo službo in slavnostno romarsko leto na Sv. Višarjah. V svetišču se je zbralo tudi tokrat veliko romarjev. Med njimi je bila tudi večja skupina romarjev iz Rupe. Zaključne slovesnosti so se udeležili tudi razni dobrotniki cerkve, tako n. pr. darovalci barvanih oken, darovalec mozaika v izdolbini na oltarju, kjer se nahaja milostni kip svetovišarske Matere, ter dobrotnik, ki je poskrbel za napeljavo luči v cerkvi. Ameriški dobrotniki pa, ki so poravnali stroške za preslikanje svetišča, ki ga je mojstrsko izvedel umetnik Tone Kralj, so pa bili v duhu z nami. Dobri goriški verniki so pa tudi že poslali prte za novi oltar sv. Ane.

IZ LAZ

V četrtek predpreteklega tedna so verniki obhajali v cerkvi prvo obletnico po svojem nepozabnem župniku I. Cuffolu. Maše zadušnice se je udeležilo tudi nad 20 njegovih sobratov. Naj značajni duhovnik molil za srečnejšo bodočnost svojega naroda.

VNET BOREC ZA RESNICO

Kdo je novi borec za resnico? Nihče drugi kot list *Messaggero Veneto*, ki je med Slovenci zelo znan, ker jih ob vsaki priliki žali. V svoji 250. številki z dne 18. t. m. se na zadnji strani strašno huduje nad predsednikom južno-tirolske Ljudske stranke dr. Magnagom in mu očita laž ali pa zmoto, ker je na svoji tiskovni konferenci trdil, da Italija pri svojih očitkih na račun Avstrije pozablja, da »živi v videmski pokrajini 50 tisoč Slovencev, ki nimajo nobene pravice in nobene svoje šole«. In kdo zares ne ljubi resnice? To ni Magnago, pač pa *Messaggero*, ki v svoji pripombi na Magnagova izvajanja, trdi, da je ogromna večina tistih 50 tisoč Slovencev »italianissima« v svojem čustvovanju, medtem ko je etnična manjšina le neznatna, ki se sama sebe tako imenuje zaradi določenih koristi, ki jih je lahko ugotoviti. Duševnemu slepcu še Bog ne more pomagati!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Sören Kierkegaard

2.

Predhodnik eksistencialistične filozofije

Iz Nemčije se je razširil Kierkegaardov sloves v Francijo, Anglijo in Ameriko in od tam v vse kulturne dežele. Danes so prevedene vsaj posamezne njegove knjige v skoro vse kulturne jezike na svetu. Celo Japonci imajo prevedena vsa njegova dela. Na žalost pa so še prav malo poznani njegovi intimni, zelo originalni in pomembni »Dnevnik«, ki napolnjujejo v danski izdaji dvajset knjig. Samo nekaj zvezkov dnevnikov je prevedenih v italijanščino.

Moderna Kierkegaardova renesansa pa se je začela okrog leta 1920. Nekateri misleci n. pr. Sved Bohlin, Danec Geismar in Nemec Hirsch so ugotovili po preučitvi vseh njegovih del in literature o njem, da je Kierkegaard kljub vsemu pravi otrok krščanske Cerkev, da je bistvo njegovega pisanja doživetje in občutje božje bližine, ne pa razlaga dogem. Njegovo delo pa je zadobilo poseben pomen in njegovo ime izreden sloves v zadnjih treh desetletjih in to tudi v širših intelektualnih in ne le v filozofskih krogih, s pojavom tako imenovanega »eksistencializma« okrog leta 1925.

Kakšno mesto zavzema Sören Kierkegaard v svetovni filozofiji? Tisti, ki ga poznajo, za odgovor ne morejo biti v dvomu. Kierkegaard ima odlično mesto na filozofskem Parnasu med tako imenovanimi »filozofi življenja«, kot so Sokrat, Epikur, Epiktet, sv. Avguštin, Montaigne, Pascal, Spinoza, Schopenhauer in Nietzsche. Po svoji globoki krščanski vernosti spominja Kierkegaard na Pascala in francoski filozofi ga včasih res imenujejo »danskega Pascala«. Toda ta Kierkegaardova lastnost je le ena izmed več drugih. Kierkegaard je izredno originalno združil v svoji miselnosti najbolj bistvene poteze klasičnih življenjskih nazorov. Njegovi trije »glavni filozofski štadiji« — to so estetski, etični in religiozni — odgovarjajo v bistvu epikureizmu, stoicizmu in krščanstvu. In tem je dodal sam še ironični in humoristični štadij kot dva »prehodna štadija«. Z izoblikovanjem teh »filozofskih štadijev« je Kierkegaard tako intimno kot še nihče pred njim združil filozofijo, psihologijo, teologijo in umetnost. Po originalnosti izražanja se Kierkegaard lahko meri z Nietzschejem, po globokem poznavanju človeške dušvnosti pa z Dostojevskim.

V CEM JE IZVIRNOST KIERKEGAARDOVE FILOZOFIJE

Lahko bi se vprašali, če pomeni Kierkegaardova življenjska filozofija nekaj popolnoma novega in izvirnega v primeri z življenjsko filozofijo prejšnjih dob? Njegovi pristaši bi na tako vprašanje prav gotovo pritrdilno odgovorili in to po pravici. Kierkegaard namreč pojmuje življenjsko filozofijo po svoje in njegovo pojmovanje se razlikuje od poskusov tolmačenja življenja po mislecih prejšnjih dob. Njegova življenjska filozofija je, kot jo je sam imenoval, eksistencialna. Sele precej pozno so doumeli, kaj je hotel s tem povedati. Doumeli so to zlasti nemški tolmači njegovih del. In ta izraz je dal ime eksistencializmu, ki je nedvomno za zdaj najbolj aktualno gibanje v življenjski filozofiji zahodnega sveta.

V nekem smislu povezuje Kierkegaard svoj pojem eksistence s pomenom, ki ga ima beseda eksistenca v vsakdanjem govoru, in tako ga pojmuje tudi mi. Pod izrazom »eksistencialni mislec«, to je življenjski filozof v Kierkegaardovem pomenu, razumemo človeka, ki se strastno in globoko ukvarja z osnovnimi vprašanji v zvezi s človekovo eksistenco, ali z drugim izrazom, s tem, da »je človek človek«.

Med eksistencialnimi problemi, ki so Kierkegarda posebno zanimali, je bil problem človekove eksistence po smrti, ali s krščanskim izrazom problem večnega življenja. To je pravi eksistencialni problem v Kierkegaardovem pomenu. Prvič zaradi tega, ker gre pri tem za vprašanje, v koliko je človekova eksistenca omejena na kratko zemeljsko življenje, ali pa se lahko zanese na večno eksistenco, to je življenje. Drugič pa zato, ker je to vprašanje res problem v pravem smislu, kajti znanstveno trdno ni mogoče nič vedeti o eksistenci po smrti in o resničnosti krščanske resnice o tem. Objektivni znanstvenik ne more dokončno dokazati, kaj je res in kaj ne. Vsak posameznik mora zato sam odločiti,

kaj hoče verjeti in kaj ne. In tisto, za kar se odloči, če se odloči z zavzetostjo, oblikuje vse njegovo razmerje do življenja. Zato po Kierkegaardovem nima smisla govoriti o »objektivni resnici« v zvezi s problemi eksistence, ker je ni mogoče znanstveno dognati, ampak je možno glede problemov eksistence po pravici govoriti samo o »subjektivni resnici ali subjektivni zgrešenosti«.

KIERKEGAARDOV POMEN ZA DANASNI ČAS

Seveda bi šli predaleč, če bi se hoteli spuščati v globine Kierkegaardove filozofije in razlagati njegove pojme in teze, ki so včasih čisto razumljive le tistemu, kdor pozna pojme in nauke protestantizma njegove dobe, s katerimi je bil v polemiki. Hočemo le opozoriti na njegovo veličino in njegov pomen za misleče in čuteče ljudi v današnjem svetu, posebno ker smo Slovenci eden izmed zelo redkih, če ne morda še edini kulturni narod, ki nimamo prevedene niti ene Kierkegaardove knjige in ki nam je njegova filozofija še skoro neznana. Samo enkrat pred vojno je mlad slovenski pesnik omenil avtorju tega članka Kierkegaardovo ime, potem pa nihče več, in slovenske založbe ga ne poznajo.

Naj zaključim ta površni prikaz Kierkegaardove filozofske veličine z besedami, ki jih je zapisal ob stoletnici njegove smrti o njem neki skandinavski pisatelj, ker lepših ne bi mogel najti. Zapisal je: »Lahko bi se zdelo čudno, da je Sören Kierkegaard doživel v dvajsetem stoletju preporod. Saj vendar ni v skladu s časom, razvojem itd., ker tendence, ki se jih je Kierkegaard bal v svojem času, niso popustile v svoji sili. Nasprotno. Osebnost ubijajoče in individualnost izključujoče sile so učinkovitejšje kot kdaj koli. Se nikoli se niso tako silovito zaletavali v idejo osebnosti, ki jo je evangelij navdahnul svetu. Pojem človečanstva, za katerega se je zavzel Kierkegaard, ni bil še nikoli izpostavljen tako sistematičnim poskusom iztrebljenja kot danes. Toda ravno zato je dobro, da je bil poklican Kierkegaard iz svojega časa in da se je danes ponovno vključil v boj za posameznega konkretno eksistirajočega človeka. V odporu proti poskusom časa, da bi izpremenil človeško osebo v produkt samo zunanjih činiteljev, v zgolj člen v verigi procesa, v robota ali avtomat, je Sören Kierkegaard ena najučinkovitejših moči.«

(Konec)

PRAZNA ULICA

Tomislav Križman

(Akvatinta)

Skupna razstava Černigoja in Hlavatyja

Tržaška slikarja Avgust Černigoj in Robert Hlavaty sta razstavljala od 15. do 25. oktobra v avli Okrajnega ljudskega odbora v Novi Gorici. Razstavo je organizirala tamkajšnja Studijska knjižnica v zvezi z nekaterimi drugimi ustanovami.

Černigoj je razstavil sedem grafik v tehniki gravure in akvatinte ter sedem oljnatih slik, Hlavaty pa 14 akvarelov. (S tem je tudi pojasnjena skrivnost, kam so zadnji čas izginili Hlavatyjevi akvareli, ki so viseli v njegovi zobozdravniški čakalnici ...).

Oba prikazujeta v razstavljenih delih tukajšnje obmorske in kraške motive, pri čemer obrača Černigoj svojo pozornost bolj prvim, Hlavaty pa drugim. Oba sta razstavila le slike iz zadnjega časa, Hlavaty celo samo take iz letošnjega leta. V katalogu ju je zelo dobro predstavil Marijan Breclj.

„Kronika“

V Ljubljani je izšla prva številka »Kronika«, revije za krajevno zgodovino, ki jo izdaja Zgodovinsko društvo za Slovenijo. Letošnji letnik je že osmi.

V začetnih letih se je Kronika bavila bolj z zgodovinsko preteklostjo kranjskih mest. V letošnji prvi številki sta pa kar dva članka, ki razpravljata o zgodovini Pirana. Dve razpravi odkrivata razvoj žebjarstva in opekarništv na Kranjskem. Poleg člankov o ilegalnih partizanskih tiskarnah, o Gorskih bukvalih, baročnih slikarjih na Stajerskem in spomeniški topografiji, vzbuja zanimanje Sorinov opis revolucionarnih dogodkov iz leta 1848 na vzhodnem Stajerskem.

Članki so tudi bogato ilustrirani. Prva številka na 64 straneh se zelo lepo predstavi. Če jo primerjamo z našimi tovrstnimi revijami, bi »Kronika« bila nekako podobna goriškimi Studi Goriziani. V marsičem jo celo prekaša.

Kulturne vesti

Finžgarjev roman »Pod svobodnim soncem« bo pred novim letom učakal prvi hrvatski prevod. Izdala ga bo Matica hrvatska v Zagrebu.

V Moskvi se pripravlja prevod novel Cirila Kosmača »Sreča in kruh«. Knjiga bo natiskana v ročni, ljudski obliki za ceno štirih rubljev.

V Združenih državah je ves mesec vzbujal veliko pozornost pevski zbor »Branko Krsmanović« iz Beograda. Gostoval je v večjih mestih. Z domačo pesmijo in narodnimi nošami je privabil h koncertom poleg številnih domačih poslušalcev zlasti jugoslovanske izseljence.

Režiser Danijel D'Anza se je prvi v Italiji lotil snemanja filma v zloglasnih ječah Porto Longone na Elbi. Film »Ljubezen — nič« prikazuje težko življenje, zlasti kaznjenc, in zamorjena čustva, ki od časa do časa bruhnejo z vso silo na dan.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo, 30. oktobra, ob 17. uri v dvorani na Stadlonu I. maj, Vrdelska cesta 7

DNEVNIK ANE FRANK

Spisala: Frances Goodrich in Albert Hackett
Režiser: Branko Gombač — Scenograf: Jože Cesar
Kostumograf: Alenka Bartl-Serša
Prevajalec: Jaro Dolar

Osebe: Otto Frank: Rado Nakrst; Edith Frank: Leli Nakrst; Margot: Miranda Caharija (igr. šola); Ana: Mira Sardoč; gosp. van Daan: Julij Guštin; gospa van Daan: Zlata Rodoškova; Peter: Livij Bogatec (igr. šola); Dussel: Modest Sancin; Miep: Nora Jankovič (igr. šola); Kraler: Justo Košuta.

V četrtek, 3. novembra, ob 20. uri v dvorani v Borštu

Georg Kaiser

GLASBENA SKRINJICA

Opozarjamo prebivalce Domja, Doline, Mačkovelj, Boljunca, Boršta, Ricmanj, Bazovice, Padrič, Gro-pade, Lonjerja, Katinare in ostalih krajev na to predstavo!

V petek, 4. novembra, ob 16.30 v Zadržnem domu na Kontovelu

Fr. Goodrich in Albert Hackett

DNEVNIK ANE FRANK

Opozarjamo prebivalce Briščekov, Repna, Repniča, Repentabra, Zgonika, Saleža in Gabrovca na to predstavo!

GOSPODARSTVO

Letošnje vino močno rjavi

Letošnji vinski pridelek močno rjavi, kar je posledica obilne gnilobe, ki je napadla dozorevajoče grozdje. Gniloba je bila prisotna na grozdju, čeprav smo med trgatvijo čistili in odstranili vse gnile in nagnite jagode: na jagodah, ki so bile na videz zdrave, so se nahajale gnilobne bakterije. Te so opravljale svoje uničevalno delo še v ornah, plavnikih in tudi v moštu.

Posledica delovanja gnilobnih bakterij je, da potemni v vinu nahajajoče se beljakovine, kakor hitro pridejo v stik s kisikom v zraku. To je podoben pojav kot pri železu, ki na zraku porjavi, ali pa na zraku puščena prerezana jabolka, ki tudi porjavi. Letos ni potrebno dolgo čakati, da se prepričamo, če mlado vino porjavi, ali ne. Vino skoraj redno porjavi že po nekaj urah in nekateri vinogradniki tožijo, da jim je porjavelo že v sodih.

Rjavenje vina ni kakšna huda vinska bolezen, ampak hiba, katero odstranimo brez škode, če proti njej takoj nastopimo. Najboljša sredstva za preprečevanje rjavenja vina kakor tudi za njegovo odpravo nam nudijo pripravki na podlagi kalijevega metabisulfita, citronove kisline in tanina ali česlovine. Navadno ti pripravki tudi pospešujejo čiščenje ali bistrenje vin, ki postanejo tudi bolj trpežna, kar pomeni, da se tako rada ne kvartijo.

Takšen pripravek je »enososina«, a v trgovini je še vse polno drugih, več ali manj enakovrednih sredstev. Proti navadnemu rjavenju — če vino porjavi po 24 urah — zadostujeta 2 kocki na hl, proti letošnjim močnim in hitrim rjavenjem pa najbrž ne bodo zadostovale niti 3 kocke »enososine« na hl. Kocke najprej zdrobimo v prah, katerega zavijemo v platneno vrečko in obesimo pri vehi en prst globoko v vino. Lahko pa v prah zdrobljeno enososino raztopimo v nekaj litrih vina, katerega potem zlijemo v sod, ne da bi mešali. Najprej začnimo z 2 kockama na hl, po nekaj več kot tednu dni preizkušamo, ali

je vino še rjavo. Če še rjavi, dodamo na vsak hl še po eno kocko »enososine« in počakamo nadaljnjih 10 dni, ko zopet preizkusimo stanovitnost barve vina. Morda bo potrebno, da dodamo še eno kocko na vsak hl. Ko smo ugotovili, da vino ne rjavi več, ga po nekaj dneh pretočimo. To pa velja samo za vina, ki v sodu niso porjavela. Če je vino rjavo že v sodu, ne zadostuje samo »enososina«, marveč moramo vino še čistiti, da spravimo rjave snovi iz vina. V ta namen primešamo vinu med pretakanjem primerno čistilo (želatino, špansko zemljo, bentonit, enoklar, presušeno volovsko kri itd.). Ko smo dodali čistilo, moramo vino zopet pretočiti.

Namesto »enososine«, ali podobnih pripravkov lahko uporabljamo za preprečevanje rjavenja vina tudi samo kalijev metabisulfid (metabisulfid di potassio). Tega vzamemo takoj po 15 gramov na hl in ravnamo z njim tako kot z v prah zdrobljeno »enososino«. Če po 10 dneh ugotovimo, da vino še rjavi, mu dodamo nadaljnjih 5 gramov metabisulfita na hl in v primeru potrebe še po 5 gramov. Metabisulfid ne vsebuje ne citronove kisline ne tanina ali česlovine. Zato ne učinkuje tako kot n. pr. enososina, ki pospešuje tudi čiščenje in obenem nekoliko zboljša okus.

Samo z žveplanjem, to je s sežiganjem azbestnih žvepljenih trakcev ali kolesc, letos ne bomo preprečili rjavenja vina, ker bi močno porjavela že med samim pretakanjem. Kdor pa noče nič slišati ne o metabisulfitu ne o njegovih pripravkih in veruje samo v žveplo, naj pretaka vino z natega (črpalko) v močno zažveplan sod. Tako vino ne bo prišlo v dotiko z zrakom.

Kdor proti rjavenju vina uporablja »enososino« in podobne pripravke ali kalijev metabisulfid, naj vina nikakor ne žvepla s sežiganjem azbestnih trakcev ali kolesc, še manj pa s sežiganjem čistega žvepla, da vino ne dobi neprijetnega okusa, po katerem »boli glava«.

Saditi, ne zakopati!

Če sadiš topole in vrbe (tudi beke), ti ni potrebno paziti, kako globoko jih zasa-diš ali zakoplješ, ker lahko poženejo kore-nine vzdolž vsega z zemljo pokritega dela. Popolnoma drugače pa je s sadnim drev-jem, ki ne sme biti zasajeno ne preplitvo, a še manj pregloboko. Čim rahrejša in laž-ja je zemlja, tem globlje lahko sadiš; v ilovnati zemlji pa ne smeš saditi globoko, ker drevesce — tudi trto ali grmičevje — lahko zadušiš: h koreninam ne bi mogel prodreti zrak, ki je za razvoj nujno po-treben.

Sv. Anton - živalski patron

Po vsem svetu ga častijo kot zaščitnika živali in na njegov dan blagoslavljajo hleve in živali. — Veliki puščavnik pa ni imel v svojem življenju nobenega opravila z ži-valmi, pač pa so slikali že v davnih časih poleg njega prašiča, ki naj bi predstavljal greh, proti kateremu se je tudi svetnik moral boriti. — Polagoma pa so na slikah prašiču dodali še vola, nato še konja in končno vse prebivalstvo hleva in dvorišča. Nazadnje so ga proglasili še za zaščitnika živali.

Zdravilna jajca

Če krmimo kokoši s posebej pripravlje-no krmo, v kateri je višja količina železa, joda, fosfora in drugih rudninskih soli, bodo tudi jajca vsebovala višji odstotek teh snovi in tako postala zdravilna, ker jih bo človeški organizem laže presnoval in osvojil.

Cvetne barve

Neki z veliko mero potrpežljivosti obla-godarjen botanik je ugotovil, da ima 33% cvetočih rastlin bele cvete, 28% rumene, 20% rdeče, 9% plave, 8% vijoličaste in 2% rjave. — Neprijeten duh ima komaj 1% cvetov, predvsem cveti rjave barve.

Koledar se ponavlja

Vsakih 28 let se koledar obnavlja oziro-ma ponavlja, tako da bi bil letošnji kole-dar dober tudi za l. 1988 in da je enak onemu iz l. 1932.

Stopinje v pesku

Dvanajstkrat je odbila ura ob smrti Kar-la I. Dvanajst udarcev je obnemelo na otoku sredi Atlantika ob smrti zadnjega Habsburžana na prestolu. Kletev, ki jo je zagrozila mati obešenih borcev za svobodo leta 1848, maščevalni krik »udarjen bodi v tem, kar ti je najljubše, v tvojih otrocih in potomcih«, je priklical kazen na potomce Habsburžanov. Krivda očetov je padla na potomce, ki niso nosili grehov kot njih predniki.

Naložili so si pa breme odgovornosti. Zgodovinska usoda, ki je hodila za petami cesarske dinastije kot sonce in senca, ji je na Madeiri prekrizala korak.

Potomci umrlega so po nekih neizogib-nih silah v življenjskih naključjih iskali izhoda iz zaprtega kroga. Hoteli so najti pretrgano nit, ki bi jim pokazala pot na-vzgor iz ponižanj in blodenj. Klic cesar-skega zvanja, globoko in podzavestno za-

153
RADO BEDNARIK

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

sajen v njih miselnost, je še vedno zastiral pogled iz sence v sonce živega življe-nja.

Tavali so v prebliskih, iskali ceste po za-metenih stopinjah v pesku.

Vdova zadnjega cesarja, Cita, je mora-la še dolgo z otroki živeti na otoku smrti. Šele po sedmih letih se je smela preseliti v Belgijo. Šest otrok je pripeljala s seboj. Z njo je tudi prvorojenec Oto. Zrastel je že v devetnajstletnega mladeniča. Plavola-sega, s sanjajočimi očmi. Ponosna Bur-bonka Cita še zida nanj neizpolnjive nade. Mladenič dorašča v moža, leta bežijo, sanje

in upi, ki mu jih je umirajoči oče vsadil v srce v mrliški sobi vile, nad Funchalom, so tonile v mrak kot večerne zarje.

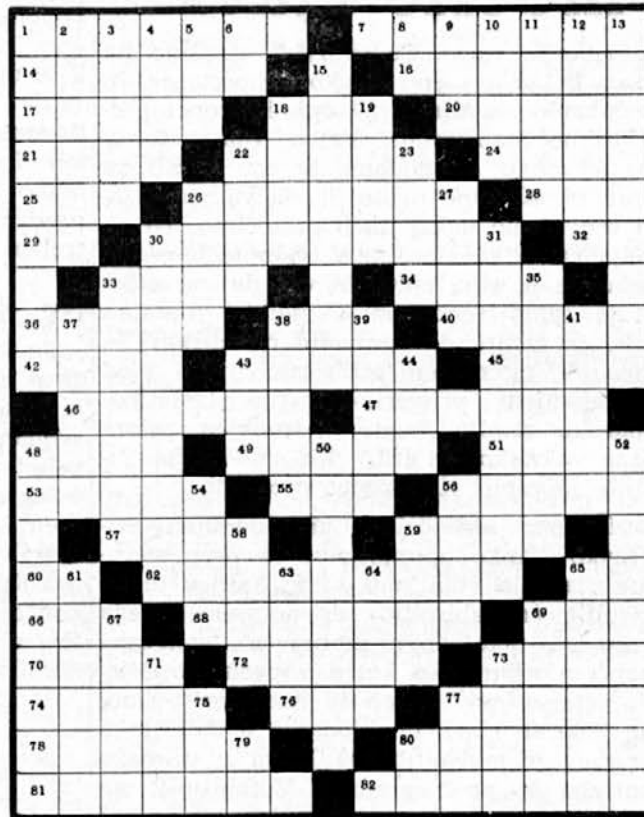
Iz Belgije je Cito gnalo neko nezadovolj-no hrepenenje, kot svoje dni cesarico Eli-zabeto, v neznane dalje, po svetu. Preselila se je v Ameriko. Sin Oton jo je spremljal. Trideset let že nosi. Hodi z materjo, po stopinjah v pesku. Vrača se v Evropo. Srečuje rojake iz domovine, kamor ne sme več. Njegov mogočni praded Karel V. je s ponosom podpisoval listine o kraljestvu, kjer sonce ne zaide; segalo je od Amerik do Balkana. (Dalje)

Kdo**5. bo nabral največ točk****33. VELIKA KRIZANKA**

(12 točk)

Vodoravno: 1. otok v Karibskem morju; 7. močnati industrijski izdelek; 14. soglasna, istovrstna; 16. rimska boginja jutranje zarje; 17. vrsta tkanine; 18. pritok reke Pier v Franciji; 20. telovadna vaja; 21. enako, tudi (lat.); 22. zraven; 24. veznik; 25. vrsta razevetja; 26. razširjena gospodarska panoga; 28. še nerabljen; 29. elektr. merska enota (fon.); 30. vrsta smole; 32. nikalnica; 33. eden izmed čutov; 34. gib, premik; 36. številna, mnoga; 38. reka v severozahodni Nemčiji; 40. neobdelana zemlja ob koncu njive; 42. samostojen nastop; 43. starogrška pokrajina; 45. moško ime; 46. lasulja; 47. pripadnik ameriškega indijskega plemena; 48. tolkač; 49. glasbeno igralska skladba; 51. tesen; 53. kar je pri iskanju in zasledovanju najvažnejše (množ.); 55. finsko pristanišče; 56. klicana, imenovana; 57. teža ovoja (množ.); 59. sluz, madež, blato; 60. franc. spolnik; 62. očiščen, premeten; 65. veznik; 66. osebni zaimek; 68. brez rogov; 69. domača žival; 70. jugoslovanska elektrarna; 72. javna inštitucija; 73. ital. mesto v Sev. Italiji; 74. posloviti se, zapustiti; 76. vzročni veznik; 77. zdravilna rastlina; 78. srbsko moško ime; 80. muza vesele igre (množ.); 81. reka v Burmi; 82. junak ruske narodne pesmi.

Navpično: 1. revolucionarna bratovščina v »Krogu s kredom«; 2. tisti tam; 3. 9-glasna skladba; 4. delec snovi; 5. pritok Donave; 6. znak za kemično prvo; 8. enaka samoglasnika; 9. nedoločena količina; 10. židovsko moško ime; 11. hiter, uren; 12. država v ZDA; 13. prerokovan, najavljen; 15. Pozejdonov sin v grški mitologiji; silak, orjak (množ.); 18. neumno; 19. tuja predpona, ki pomeni: srednji, med; 22. jugoslovansko pristanišče; 23. mesto v Belgiji; 26. utežna enota; 27. moško ime; 30. nevaren hrošč; 31. lingvističen; 33. največje administrativno področje v Turčiji; 35. nadaljevan, odvisen; 37. kajzar v operi »Sneguročki«; 38. pres'edek, odmor, stopnja; 39.

otroško vozilo; 41. predlog in prislov; 43. podredni veznik; 44. naplačilo; 48. vrsta glasbila (mn.); 50. tropsko drevo; 52. prebivalec velike španske pokrajine; 54. azijska država; 56. iz določene kovine; določene barve; 58. staro mesto na maloazijski obali; 59. utrjena stavba; 61. reka na skrajnem severovzhodu Azije; 63. država v Aziji; 64. moško ime; 65. gospodinjski odpadki; 67. lepo vedenje; 69. izbiram; 71. očetov; 73. nepoškodovano, nerazbito; 75. okrajšano žensko ime; 77. dvojica; 79. latinski predlog; 80. krajevni prislov.

Toda opoldne, ko smo se vračali na kosilo v taborišče, smo navadno srečali voz ali celo dva, visoko naložena z mrličji, ki so jih ravno peljali v krematorij. Izsušena telesa so bila zložena kot polena, v zaporednih vertikalnih plasteh, tako da je imela ena vrsta noge na obrazih spodnje. Tega prizora smo bili že tako navajeni, da ni napravil na nas nikakega posebnega vtisa več. Vendar pa je kakšna z voza bingljajoča glava s široko odprtimi usti in režečimi dolgimi rumenimi zobmi — v takih do lobanje izsušenih obrazih so bili zobje vedno podobni konjskim in so silili na dan, kot da se je koža skrčila in jih ne more več prekriti — le napravila na nas poseben vtis. Vedno smo se korakajoč mimo voza odkrili in nekateri, zlasti duhovniki, so se tudi prekrizali ter zmolili po tistem kako molitev za mrtve. Šele ko smo slišali tako mrmrajočo molitev, nam je za hip spet prišla v zavest misel na dostojanstvo smrti, toda taboriščna vsakdanost jo je kmalu spet pregnala. Čez pet minut že nismo več mislili na voz z mrličji, ampak samo še na opoldanski obrok redke mineštre, ko smo v vrsti čakali nanjo.

Delo v baraki je bilo — kot rečeno — lahko in opravljali smo ga lagodno, ker itak ni imelo več nikakega smisla. Bale s sortiranimi cunjami so se kopicile za barakami, ker jih niso več odvažali. Najbrž so bile tovarne na ozemlju, ki so ga že zavzeli prodirajoči sovražniki na vzhodu ali zahodu. Toda delo je bilo v taborišču samo sebi cilj in namen, tako smo morali delati naprej. Bili smo podobni starim ženskam, ko smo tako sključeni počasi brskali po cunjah in klepetali. Nekateri, ki so še dobivali pake, že zelo na redko, kot n. pr. Francozi, ali pa so si znali kako drugače organizirati kaj užitnega, so si pri tem tudi kuhali v menažkah fantastične — dejal bi surrealistične enolončnice — ter jih pobožno používali, pihajoč v žlice.

Izpred barake, kamor smo odnašali bale ali morali po kakšne druge predmete, smo lahko videli precej daleč preko da-

34. ENACBA

(2 točki)

$$(a-b) + (c-d) + (e-f) + (g-h) + (i-j) + (k-l) = x$$

a) prepad; b) medmet; c) pobič, fantič; d) vrednostni papir; e) vrsta kamenine, ki jo uporabljajo za izdelovanje cementa; f) vrtnina; g) nikdar; h) preklje; i) letni čas; j) spanje, sanje; k) gladovanje; l) izmerjena točka; x = slovenski pregovor.

35. ZLOGOVNICA

(3 točke)

1.	2	4	
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

Iz zlogov: CI CEN GI KI KLEP KRO LI LIN LO LU MI NA NA NI NI NO O O OB PE SKI SCE VA VE ZI ZMNO ZO ZEK sestavi 7 besed z naslednjim pomenom: 1. previjališče; 2. časovno urejen; 3. zdravilo-antibiotik; 4. vrsta posevka; 5. produkt; 6. del ribjega oblacila; 7. težko orožje (množ.)

Ob pravilni rešitvi ti bodo druge in četrte črke vsake besede, brane od zgoraj navzdol povedale ljudski rek.

36. LITERARNI REBUS (7)

(1 točka)

S 3 T $\frac{100}{M2}$

37. BESEDNA UGANKA

(1 točka)

Prvi žvižga, žvrgoli, drugo vrsta je prsti. Skupaj daj obe besedi, dober tek pri polni skledi.

VSE REŠITVE POSLJITE NA NAŠE UREDNIŠTVO DO 17. NOVEMBRA

Rešitve vseh prvih 32 križank, ugank itd. bomo objavili v prihodnji številki, ko bomo hkrati sporočili, kdo je doslej nabral največ točk.

Tekma s smrtjo 34.**E.Z.**

chauskega polja. Ta pogled je bil vedno mikaven, poln slutenj o prostosti, ki je bila že v zraku in se je bližala z velikimi koraki, a vendarle vse prepočasi za našo nestrpnost.

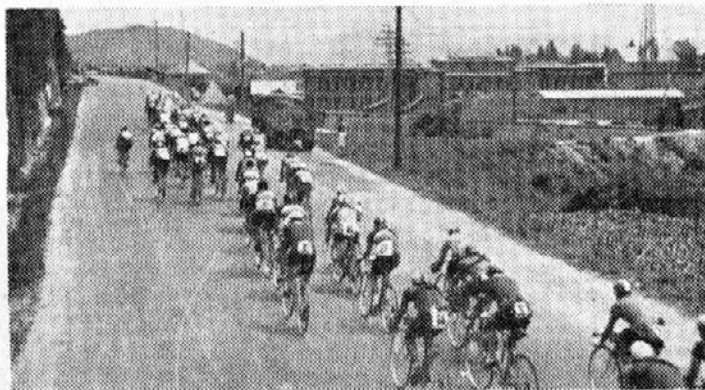
Celo nacistični listi niso mogli več prikrivati, da trgajo zavezniške armade že kos za kosom iz telesa same Nemčije in da konec ni več daleč, čeprav te besede niso hoteli zapisati, ker je bila pač tabu. Toda smrt je prehitevala osvobodilne armade in si pohlepno izbirala plen med nami, kot da se ji je začelo še posebno muditi, da bi je konec ne prehitel. Vsak dan smo zvedeli za tega ali onega znanca ali uglednega Slovenca, ki je umrl v Revierju za pegavico, tvori, tuberkulozo ali tifosom. In skoro vsak med nami je imel tvore, čeprav še posamezne — na mečih, na vratu, pod pazduho ali kjerkoli. S strahom smo čakali, kdaj se bodo pojavili poleg njih še novi, vedno novi, in bo nastopila mrzlica. Potem je preostala le še pot v Revier — in zelo verjetno v krematorij. Toda te bolezni je spremljala še cela vrsta drugih, ki so bile sicer manj množične in manj vznemirljive, a so sestradnega človeka prav tako lahko spravile v grob.

S tesnobo smo šteli dneve, ki pa so se vlekli le počasi naprej, za našo nestrpnost. Bližala se je prava pomlad, sonce je že toplo sijalo in pobožno smo ga uživali na tistih kratkih poteh v delovno barako in nazaj. Nastavljali smo se mu, čimbolj smo mogli, in zdaj nihče ni hotel hoditi sredi četverostopov, temveč je gledal, da je prišel na začetek ali konec četverostopa, da ga je sonce bolj obsijalo. Izpostavljali smo mu gole kože, kolikor smo le mogli, a jopičev si seveda nismo smeli sleči. (Dalje)

Končni obračun letošnje kolesarske sezone

Nencini najboljši kolesar

LETA 1960

Z znano jesensko Dirko po Lombardiji se je zaključila letošnja kolesarska sezona, ki je brez dvoma bila zelo pestra. O kolesarstvu se je začelo pisati že ob Novem letu. Tedaj je namreč umrl znani italijanski kolesar Fausto Coppi. To je bil žalosten dogodek zlasti za italijanske športnike, ki so izgubili svojega največjega kolesarja vseh časov. Tudi za Francoze se je letošnja sezona začela s smrtjo mladega in veliko obetajočega kolesarja Gerarda Sainta. Športno areno sta zapustila tudi znana Hassenforder ter Luison Bobet, največji francoski kolesar vseh časov. Na dirki po Franciji se je hudo ponesrečil Roger Riviere in mnogi so se bali, da bo podlegel poškodbam. Slabo so se letos izkazali nekdanji odlični kolesarji. Tu mislimo na Italijana Baldinija, Belgijca De Bruyna, Luksemburžana Gaula ter Španca Bahamontesa in Pobleta.

Letošnja sezona je bila uspešna samo za Italijana Gastona Nencinija, ki se je častno izkazal tako v spomladanskih dirkah kot v jesenskih. Vrhunec forme je dosegel v znanih etapnih dirkah po Franciji in Italiji. Nencini je letos začel zelo zgodaj zmagovati, in sicer že v februarju, ko je bila dirka za V. N. mesta Nice. Svojo odlično formo je potrdil še z drugimi uspešnimi nastopi. Bil je peti v dirki za V. N. Sigranda, peti v dirki po Sardiniji, drugi v dirki po Reggio Kalabriji, drugi v dirki po Kampaniji, prvi v Florenci v etapni dirki Genova - Rim in tretji v dirki Milano - Torino. Nencini se je vestno pripravljaval za dirko po Italiji. Zmagal je v dveh etapah, toda na končni lestvici je zaostal samo za 28" za Francozom Anquetilom. Potem se je uvrstil na 4. mesto v dirki za V. N. Universal (ponovno ga je prehitel Anquetil). Nencini pa je vseskozi mislil na Tour de France. Izkazal se je že v prvih etapah, ko je osvojil rumeno majico in jo ohranil do končnega cilja. Tudi v kasnejših dirkah je bil vedno med prvimi in pred kratkim se je uvrstil na drugo mesto v dirki za V. N. Fenaroli.

Na častnem drugem mestu najdemo letos mladega Francoza Anquetila, prvaka v dirkah na kronometer. Anquetil je mislil letos samo na to, kako bi zmagal v dirki po Italiji. In to željo je tudi izpolnil. Hud poraz pa je doživel v etapni dirki Pariz-Nica, kjer ga je premagal mladi Italijan Venturilli. Toda Anquetil je prepričljivo osvojil prvo mesto tako v etapnih dirkah po Italiji kot v znanih dirkah za V. N. Universal in V. N. Campari. V drugih dirkah ni posebno zablezal, kar je razumljivo, ker so te bile le nekakšna vaja pred dirko po Italiji. Na svetovnem prvenstvu se je uvrstil na 9. mesto, v etapni dirki po Romandiji in dirki

Pariz - Roubaix pa na 8. mesto. Na dirki po Franciji ni nastopil.

Tretji »veliki mož« letošnje sezone je svetovni prvak Belgijec Rik van Looy, mojster sprinta. Letošnja sezona ni bila za hitrega Belgijca posebno uspešna. Dobro se je sicer izkazal v številnih etapnih dirkah (2. po Sardiniji, 3. v Pariz-Nica in 3. na dirki po Italiji), a če izzamemo zmago v dirki za svetovno prvenstvo, opažamo, da je bil uspešen samo še v dirki za V. N. Bruslja. Castno se je pa izkazal v dirki Sassari - Cagliari (2.), v dirki Milano - Sanremo (6.), v dirki po Flandriji (3.), v dirki Pariz - Bruxelles (7.), v dirki Liege - Bastogne - Liege (4.) in v dirki Freccia Vallone (8.).

Letošnje presenečenje predstavlja Belgijec Cerami. Ta je zmagal v dveh pomembnih dirkah: Freccia Vallona in Pariz - Roubaix ter se je uspešno uvrstil na tretje mesto v dirki za svetovno prvenstvo. Izkazal se je tudi v ostalih spomladanskih dirkah.

Med najboljšimi je bil tudi letošnji belgijski prvak De Mulder, ki je zmagal v etapni dirki po Španiji.

Na šestem mestu najdemo Luksemburžana Gaula (uspešno je nastopil samo v dirki po Italiji, kjer je osvojil tretje mesto), dobrega letošnjega švicarskega prvaka Strehlerja (3. v dirki po Švici in 1. v dirki po Vzhodno-severni Švici) ter Nizozemca Geldermansa, ki je letos zmagal v znani dirki Liege-Bastogne - Liege ter v dirki po Nemčiji.

Letošnje kolesarske borbe so se odvijale v znamenju premoči Francozov in Belgijcev. Na prvem mestu neuradne lestvice po državah najdemo Belgijo. Letos so se poleg svetovnega prvaka van Looya, Ceramija, De Muldera izkazali še mladi Daems (1. v dirki po Lombardiji in 1. v dirki po Apeninih), stari Impanis (1. v etapni dirki Pariz-Nica), Desmet (1. v etapni dirki Genova - Rim in 2. v dir-

ki po Španiji), Planckaert (1. v 4 dnevni dirki po kraju Dunkerque in 1. v dirki Kurne - Bruxelles - Kurne) še Vannitsen (1. dirka po Limburški), De Cabooter (1. dirka po Flandriji), Adriaenssen (3. v dirki po Franciji) in Hoevenaers.

Med Francozi so poleg Anquetila dosegli pomembne uspehe Graczyk (1. V. N. Orano, 1. Kriterium Francije, 2. Milano - Sanremo in 2. dirka po Flandriji), Bobet (1. v ciklomotoristični dirki Narodov), Darrigade (2. na svetovnem prvenstvu in 2. v dirki Pariz - Bruxelles), francoski prvak Stablinški (1. v dirki Nica - Genova), Everaert (1. Pariz - Bruxelles in 2. Liege - Bastogne - Liege), Cazala (3. v Paris - Nica in 1. v dirki po Champagne) ter še francoska nada Poulidor, Mahe, Rostollan (1. v dirki po Romandiji), Sabbadin, Beuffeil, Bonifaci in stari Privat.

Od Italijanov najdemo med prvimi 19. kolesarji samo Nencinija in Defillippa (1. v dirki po Toskani). Dobro pa so se letos izkazali mladi Battistini (2. v dirki po Franciji), Massignan (4. na svetovnem prvenstvu in 4. v dirki po Italiji), Venturelli, Brugnami, Tinozzi, Ronchini, Sabbadin, Fallarini, Baffi, Chiodini, Liviero, Pambianco, Carlesi, Vanzella, Carello in Moser. Razočaral je Baldini (1. samo v dirki za V. N. Narodov).

Švicarji imajo v Strehlerju, Rueggu in Gimmiju svoje najboljše predstavnike, Španci imajo Suarezja, Pobleta, Manzanequeja in Pacheca, Luksemburžani Gaula, Portugalci Barbosa in Nemci Junkermana.

Presenetili so letos Nizozemci zlasti s svojimi mladimi kolesarji. Najboljši njihov predstavnik je Geldermans (1. Liege - Bastogne - Liege in 1. v dirki po Nemčiji). Odlikovali so se še: De Roo (1. v dirki po Sardiniji), Post (1. v dirki po Nizozemski), De Haan (zmagovalec dirke Paris - Tours) in Stolker.

D. T.

Zmagovalci najpomembnejših dirk po Evropi

SVETOVNO PRVENSTVO (6-3-2): 1. Van Looy (Belgija), 2. Darrigade (Francija), 3. Cerami (Belgija).

DRŽAVNA PRVENSTVA (3): Italija: Defillippis, Francija: Stablinški, Belgija: De Mulder, Švica: Strehler, Luksemburška: Gaul, Nemčija: Junkerman, Španija: Suarez.

DIRKA PO FRANCIJI (6-3-2): 1. Nencini (Italija), 2. Battistini (Italija) in 3. Adriaenssen (Belgija).

DIRKA PO ITALIJI (6-3-2): 1. Anquetil (Francija), 2. Nencini (Italija), 3. Gaul (Luksemburška).

VAŽNE ETAPNE DIRKE (4-2-1): Dirka po Španiji: 1. De Mulder (Belgija), 2. Desmet (Belgija) in 3. Pacheco (Španija); Pariz - Nica: 1. Impanis (Belgija), 2. Mahe (Francija) 3. Cazala (Francija); Ciklomotoristična dirka v Italiji: 1. Bobet (Francija), 2. Wagtmans (Nizozemska), 3. Brugnami (Italija); Dirka po Švici: 1. Ruegg (Švica), 2. Gimmi (Švica) 3. Strehler (Švica).

VAŽNE DIRKE 3-1): Milano - Sanremo: 1. Privat (Francija), 2. Graczyk (Francija); Pariz - Roubaix: 1. Cerami (Belgija), 2. Sabbadini (Francija); Dirka po Flandriji: 1. De Cabooter (Belgija), 2. Graczyk (Francija); Freccia Vallona: 1. Cerami (Belgija), 2. Bauffeil (Francija); Liege - Bastogne-Liege: 1. Geldermans (Nizozemska), 2. Everaert (Francija); Pariz - Bruxelles: 1. Everaert (Francija), 2. Darrigade (Francija); Pariz - Tours: 1. De Haan (Nizozemska), 2. Stolker (Nizozemska); Dirka po Lombardiji: 1. Daems (Belgija), 2. Ronchini (Italija).

ETAPNE DIRKE (2): Dirka po vzhodni Španiji: 1. Manzaneque (Španija); Genova - Roma: 1. Desmet (Belgija); Dirka po Romandiji: 1. Rostollan (Francija); Dirka po Sardiniji: 1. De Roo (Nizozemska); Dirka po Siciliji: 1. Tinazzi (Italija); Dir-

ka po Nizozemski: 1. Post (Nizozemska); Štiri dni Dunkerque: 1. Planckaert (Belgija); Dirka po Nemčiji: 1. Geldermans (Nizozemska); Dirka po Portugalski: 1. Barbosa (Portugalska) in Dirka po Champagni: 1. Cazala (Francija).

III. SLOVENSKI ŠPORTNI DAN

Od petka, 28. oktobra, do naslednjega petka, 4. novembra, bo v Trstu na stadionu »1. maj«, tradicionalno tekmovanje v okviru III. slovenskega športnega dne. Na sporedu so naslednja tekmovanja:

Odbojka — V petek, 28. oktobra, ob 20.30 (izločilna tekmovanja za ženske in moške) in v torek, 1. novembra ob 20.30 (finalna srečanja).

Sah — V nedeljo, 30. oktobra, ob 9. uri.

Med dvema ognjema — V nedeljo, 30. oktobra, ob 9. uri (mladinci pod 14. letom).

Namizni tenis — V nedeljo, 30. oktobra, ob 10. uri (izločilna srečanja za člane, članice ter mladince pod 17. letom).

Avtomotociklistična gimkana — V nedeljo, 30. oktobra, ob 11. uri.

Lahka atletika — V petek, 4. novembra, ob 8.30 (tek na 60 in na 80 m, tek čez drn in strn, skoki v višino in daljino, met krogle in diska; mladinci pod 16. letom bodo tekmovali v troboju, ki obsega tek na 60 m, skok v višino in met krogle).

Streljanje — V petek, 4. novembra, ob 15. Zmagovalci in drugoplasirani bodo prejeli lepo diplomu, društvo z največjim številom zmagovalec pa pokal, ki ga daruje Slovenska prosvetna zveza.

NAJBOLJŠI KOLESARJI V LETU 1960

1. NENCINI (Italija)	10 točk
2. ANQUETIL (Francija)	9 točk
3. CERAMI (Belgija)	8 točk
4. VAN LOOY (Belgija)	7 točk
5. DEMULDER (Belgija)	7 točk
6. Gaul (Luksemburška), Strehler (Švica) in Geldermans (Nizozemska)	5 točk
9. Desmet, Impanis in Daems (vsi Belgija), Darrigade, Bobet, Stablinški, Graczyk in Everaert (vsi Francija), Defillippis (Italija) in Ruegg (Švica)	vsi s 4 točkami.

LESTVICA PO DRŽAVAH

1. BELGIJA	40 točk	
2. FRANCIJA	39 točk	
3. ITALIJA	34 točk	
4. Nizozemska	16 točk	
5. Švica	8 točk	
6. Španija	4 točke	
7. Luksemburška	ter Portugalska	2 točki.

23

Za
naše
n
a
l
m
l
a
i
š
e
P
o
t
v
n
e
z
n
a
n
o

Samuel
Scowill
-
Miki
Muster

193. Ko je vodnik Majev zagledal tujce, ki so čakali na poti, je obstal in počakal na druge bojvnike. Naši popotniki so preživljali trenutke neskončne napetosti. Zdaj se bo odločilo, ali bodo domačinj spoštovali običaj miru na poti ali ne. Toda z njihovih obrazov niso mogli razbrati najmanjšega znaka, da hočejo sprejeti Jimov pozdrav.

194. Domačini so se strnili v krog okoli popotnikov. V levici so nosili lok in tulec z zastrupljenimi puščicami, ob pasovih so jim viseli kratki zakrivljeni noži in z aligatorjevimi zobmi obiti kiji. »Stojte mirno!« je opozarjal sopotnike profesor Grey. »Ne premikajte se in nikar ne sčopite niti za centimeter s poti. Ne pokažite, da se jih bojite!«

195. Poglavar domačinov se je še za korak približal Jimu. Poprijel je kij in začel stopati v tesnem krogu okrog njega. Jim je še vedno iztegoval roke v pozdrav in se obračal z njim vred, da sta se gledala iz oči v oči. Ob tem se mu je na prsih razprla odpeta srajca in pokazalo se je malo tetovirano znamenje dveh ovijajočih se kač.

196. Ko je poglavar zagledal znamenje na Jimovih prsih, se je ustavil. Polagoma je izginil grozeči izraz iz njegovih oči, zamenjalo ga je veliko začudenje. Se bolj se je približal Jimu in strmel v tetovirani kači. Nato je dvignil koščeno verižico na svojem vratu in razgalil prsa. Začuden popotniki so na njegovih prsih zagledali prav takšen znak!

197. Počasi in slovesno je poglavar dvignil svoji roki z navgor obrnjenimi dlanmi in jih ponudil Jimu v pozdrav. Jim je takoj razumel njegovo ponudbo. Obrnil je svoje dlani in jih položil v poglavarjeve. Divji južnoameriški Indijanec in sin francoskega lovca ter severnoameriške indijanske princese sta tiho, vendar svečano sklenila pobratimstvo.

198. Poglavarjev obraz se je zjasnil v nasmehu. Segel je za pas in privlekel izza njega lepo ustrojeno kačjo kožo. Bila je dolga in tenka, lesketala se je kot čisto zlato, bila je gosto posuta z drobnimi, rdečerjavimi pikami. Mehko jo je ovil Jimu okrog vratu, nato pa je ponovno iztegnil roki, kakor da nečesa pričakuje. Tudi njegovi bojvniki so obstali.

199. Tedaj se je Jim domislil. Pobratimi se morajo med seboj obdarovati! Vrniti mora poglavarju njegovo darilo. Segel je k vratu in si izpod ustrojene kačje kože odmotal ovratno ruto, tisto pisano, kričečo ruto, ki mu jo je bil podaril Hen. Poglavarjeve oči so se veselo zablesčale. Ko mu je Jim ovil ruto, okrog vratu, je ta zadovoljno vzkliknil.

200. Poglavar je zadovoljno pogladil mehko, pisano blago, nato pa se je Jimu rahlo priklonil. Potem je dvignil roki nad glavo, se ozrl po svojih bojvnikih in zapel tiho, tožečo pesem. Vsi so jo povzeli za njim, se spet razvrstili v vrsto in tiho, kakor so bili prišli, izginili v gozdu. Ko so ostali sami, so se popotniki oddahnili.

201. »Tvoje totemsko znamenje nam je rešilo življenje!« je Peter zatrdil prijatelju. »Čudno, da imajo Indijanci tudi v Južni Ameriki iste toteme kakor na severu.« je dejal stric Tom. Hen je spoštljivo strmel v poglavarjevo darilo: »To je rumena kača! Samo poglavarji jo smejo nositi!« — »Kačja koža bo naš najboljši potni list,« je pokimal profesor.